

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบเนื้อหาการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน และการสร้างความน่าเชื่อถือ นี้ เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ในการเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลของหนังสือพิมพ์ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) เพื่อศึกษาปัจจัยในการนำเสนอ และการสร้างความน่าเชื่อถือ ในการนำเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลของหนังสือพิมพ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาคือ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ออกจำหน่ายในปี 2543 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 ถึง 31 ธันวาคม 2543 รวม 1 ปี โดยเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ 4 ชื่อฉบับ ดังนี้ คือ

- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- หนังสือพิมพ์ข่าวสด
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
- หนังสือพิมพ์มติชน

ใช้เกณฑ์การเลือกด้วยวิธีการเจาะจง เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และข่าวสด เป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ และมติชน เป็นหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพโดยพิจารณาจากการเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่

โดยทำการศึกษาหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ที่เป็นกรอบเข้าทุกวัน จำนวนทั้งสิ้น 1,460 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอการสำรวจโพล ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่

- ช่าง
- บทบรรณาธิการ
- คอลัมน์
- บทความ /สารคดี
- รายงานพิเศษ
- อื่นๆ

โดยแยกเนื้อหาการสำรวจโพลที่เสนอออกเป็นประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง และประเด็นการเลือกตั้ง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ หนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป 4 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวสด ไทยโพสต์ มติชน ช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2543 ถึง 31 ธันวาคม 2543 เลือกเฉพาะกรอบเช้า จะทำการรวบรวมข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ ท่าอากาศยาน กรุงเทพมหานคร

นอกจากการเก็บข้อมูลที่เป็นเอกสารแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน 4 ชื่อฉบับ และผู้จัดทำโพลหรือสำนักโพลจำนวน 4 แห่ง รวม 9 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

หนังสือพิมพ์รายวัน

บรรณาธิการข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	นายธงชัย ณ นคร
หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ข่าวสด	นายปรีทัศน์ กองเพียร
หัวหน้าข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์	นายอายุษ ประทีป ณ ถลาง
บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน	นายสุชาติ ศรีสุวรรณ
และผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวหน้า 1	นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์

สำนักโพล

เอแบคโพลล์	นายเทวินทร์ ขอเหนี่ยวกลาง หัวหน้าโครงการวิจัยประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สวนดุสิตโพล	ผศ.สุขุม เฉลยทรัพย์ ประธานดำเนินงานสวนดุสิตโพล
พระนครโพล	ผศ.ปราณี ไวดาบ รองผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ
เนชั่นโพล	นายตุลสถิตย์ ทับทิม รองบรรณาธิการข่าวเนชั่นโพล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ ในที่นี้ คือ แนวคำถาม ประกอบการสัมภาษณ์

ในส่วนของหนังสือพิมพ์เพื่อทราบถึงวิธีในการคัดเลือกโพลมานำเสนอ รวมถึงรูปแบบอื่นๆ และการให้ความสำคัญในการเสนอโพลนั้นๆ

ในส่วนของสำนักโพล เพื่อทราบถึงกระบวนการการจัดทำโพล เช่น การเลือกประเด็นการสำรวจ วิธีการสำรวจ ตลอดจนความคิดเห็นต่อการที่หนังสือพิมพ์นำเสนอการสำรวจโพล

แนวคำถามเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ มีดังนี้

คำถามสำหรับหนังสือพิมพ์

1. หนังสือพิมพ์เสนอผลการสำรวจโพลในประเด็นปัญหาใดบ้าง
2. หนังสือพิมพ์มีการคัดเลือกผลการสำรวจโพลอย่างไร เช่น เลือกจากประเด็นปัญหาเลือกจากสำนักโพล
3. หนังสือพิมพ์มีวิธีการนำเสนอโพลทั่วไป กับโพลเลือกตั้งเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ใดหรือไม่
4. หนังสือพิมพ์คิดว่าการสำรวจโพลมีความแม่นยำ สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่
5. หนังสือพิมพ์คิดว่าการนำเสนอผลการสำรวจโพล สร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนได้หรือไม่
6. หนังสือพิมพ์คิดว่า การเสนอเนื้อหาการสำรวจโพล มีส่วนชี้นำประชาชนหรือไม่
7. หนังสือพิมพ์คิดว่า ควรมีการปรับปรุงการนำเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลหรือไม่ อย่างไร

คำถามสำหรับสำนักโพล

1. สำนักโพลมีวิธีการกำหนดประเด็นปัญหาและขั้นตอนการทำสำรวจความคิดเห็นอย่างไร
2. สำนักโพลมีวิธีการรายงานผลการสำรวจอย่างไรบ้าง
3. สำนักโพลคิดอย่างไรต่อการที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาการสำรวจผลโพล
4. สำนักโพลคิดว่าการเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลของหนังสือพิมพ์ มีความครบถ้วนตามหลักการรายงานผลโพลหรือไม่ อย่างไร
5. สำนักโพลคิดว่าการเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลผ่านหนังสือพิมพ์ สร้างความน่าเชื่อถือได้หรือไม่

6. สำนักโพลคิดว่า การสำรวจโพลมีความแม่นยำ สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือไม่

7. สำนักโพลคิดว่า ควรมีการปรับปรุงในการสำรวจโพลหรือไม่ อย่างไร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ เนื้อหาการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน จึงใช้แบบบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหาลงในตารางลงรหัส(Coding Sheet) และใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา

การทดสอบการหาความเชื่อมั่น(Reliability) อาศัยหลักการคำนวณของ Holsti โดยผู้วิเคราะห์แต่ละคน รวม 3 คน จะอ่านหนังสือพิมพ์ที่สุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบ แล้วทำการวิเคราะห์จำแนกเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อทดสอบว่ามีความเห็นตรงกันกี่ครั้ง โดยถือว่าถ้าวิเคราะห์ตรงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ถือว่ามีความเห็นตรงกัน

$$\text{สูตรหาความเชื่อมั่น} \quad R = \frac{N(C1,C2,C3,N)}{(C1,+C2,+C3....+CN)}$$

เมื่อ	R	คือ	ค่าความน่าเชื่อถือ
	N	คือ	จำนวนผู้ลงรหัส
	C1,2,3	คือ	จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัส 2 คนมีความเห็นเหมือนกัน
และ	C1+C2+C3	คือ	จำนวนรายการเรื่องทั้งหมดที่มีผู้ลงรหัสใช้พิจารณา

ในการคำนวณด้วยสูตรนี้ ค่าที่คำนวณได้ไม่ต่ำกว่า 0.75 จึงนับว่าเครื่องมือที่ใช้มีความน่าเชื่อถือ

3.วิธีการวิเคราะห์

การกำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบเนื้อหาการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน และการสร้างความน่าเชื่อถือ ได้ใช้หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา 2 ประเภท เพื่อให้การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถอธิบายได้ในเชิงปริมาณ ดังนี้

1. หน่วยในการวิเคราะห์(Unit of Analysis) ใช้หน่วยในการวิเคราะห์ 2 หน่วย คือ
 - แนวคิดหลัก(Theme) โดยพิจารณาเนื้อหาแต่ละชิ้นว่า มีแนวคิดหลักอย่างไร และจัด

เข้าประเด็นการเสนอโพลตามที่กำหนด คือ การเสนอประเด็นที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง และประเด็นการเลือกตั้ง

- รายเรื่อง(Item) เป็นหน่วยที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะของเนื้อหาการเสนอโพลที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น ข่าว บทบรรณาธิการ คอลัมน์ บทความ/สารคดี รายงานพิเศษอื่นๆ ที่กำหนดไว้

2.หน่วยในการระบุจำนวน(Unit of Enumeration) ในการวิจัยครั้งนี้ ระบุจำนวนในการวิเคราะห์ คือ ความถี่(Frequency) โดยนับจำนวนชิ้นของเนื้อหาที่ปรากฏ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้มาจากผลการบันทึกจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ และคำให้สัมภาษณ์ ซึ่งได้กระทำเป็นขั้นตอน ดังนี้

ปัญหาที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และสำนักโพลที่หนังสือพิมพ์ นำผลการสำรวจโพลมาประกอบในการนำเสนอเนื้อหา ใช้ตารางแจกแจงความถี่(Frequencies) และคำนวณหาค่าร้อยละ(Percentage)

ปัญหาที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการเสนอ และรูปแบบการนำเสนอการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน ใช้ตารางแจกแจงความถี่(Frequencies)และคำนวณหาค่าร้อยละ(Percentage)

ปัญหาที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ในการนำเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน ใช้ตารางแจกแจงความถี่(Frequencies) และคำนวณหาค่าร้อยละ(Percentage)

ปัญหาที่ 4 เพื่อวิเคราะห์การคัดเลือกและการนำเสนอการสำรวจโพลของแต่ละประเด็นปัญหา และของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ใช้การพรรณนา

การนำเสนอข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ จะทำการนำเสนอข้อมูล เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอโดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในการเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอโดยใช้การพรรณนา เพื่อชี้ให้เห็นถึงทรรคนะที่เกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลของหนังสือพิมพ์ และสำนักโพล ต่อความน่าเชื่อถือ